
Sprawozdanie z czynności naukowych

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 25, 23-50

1932

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

II.

Sprawozdanie z czynności naukowych.

A. Działalność Wydziałów.

1. WYDZIAŁ I.

Wydział I-szy odbył w okresie sprawozdawczym 8 Zebrań naukowych, na których przedstawiono 9 referatów, a mianowicie:

1. 7.X.1931 r. Ilesić Franciszek — Poglądy Mickiewicza na dramat słowiański a dramat Milutinovića „Tragedja Obilić’.
2. 23.X.1931 r. Turkowski Tadeusz — Archiwum księgarni Zawadzkich w Wilnie.
3. 18.XI.1931 r. Strzelecki Władysław — Badań nad Werrjuszem (Quaestiones Verrianae).
4. 9.XII.1931 r. Gołąbek Józef — Ivo Vojnović, chorwacki dramaturg.
5. 27.I.1932 r. Dickstein-Wieleżyńska Julia — Poezje filozoficzne Ludwiki Ackermann.
6. 24.II.1932 r. Szober Stanisław — O podstawach rozróżniania formy prostej i złożonej przymiotników.
7. 11.V.1932 r. Suchodolski Bogdan — Okres bezwzględego indywidualizmu w rozwoju myśli Stanisława Brzozowskiego.

8. 15.VI.1932 r. Taszycki Witold — Formy celownika liczby pojedynczej zaimka osobowego 1 os. w polszczyźnie średniowiecznej.

9. 15.VI.1932 r. Klemensiewicz Zenon — Studja syntaktyczne. O wypowiedzeniu i jego rodzajach.

2. WYDZIAŁ II.

Wydział II-gi odbył w okresie sprawozdawczym 9 Zebrań naukowych, na których przedstawiono 16 referatów, a mianowicie:

1. 19.X.1931 r. Koschembahr-Łyskowski Ignacy — Rola sędziego w bonae fidei iudicium (quid veniat in bonae fidei iudicium) w prawie rzymskiem klasycznym.

2. 30.XI.1931 r. Sulimirski Tadeusz — Kultura grobów skrzynkowych i podkloszowych w Małopolsce Wschodniej.

3. 30.XI.1931 r. Bryk Jan — Badania archeologiczne w Ostapiu na Podolu.

4. 14.XII.1931 r. Mańkowski Tadeusz — Dzieje Królewskiej fabryki fajansu w Belwederze.

5. 25.I.1932 r. Zmigryder - Konopka Zdzisława — Studja nad dziejami ustroju rzymskiego.

6. 29.II.1932 r. Cymermanówna Stefania — O działaniu estetycznym muzyki.

7. 7.III.1932 r. Tatariewicz Władysław — Daty przełomowe w nowożytnej architekturze polskiej.

8. 14.III.1932 r. Górka Olgierd — Białogród i Kijów a wyprawa r. 1497.

9. 14.III.1932 r. Pytkowski Wacław — Zależność dochodu surowego w gospodarstwach drobnych od obszaru, nakładu i kapitału krów.

10. 14.III.1932 r. Iwaszkiewicz Karolina — Opłacalność obszaru, nakładu i kapitału krów w drobnych gospodarstwach.

11. 11.IV.1932 r. Pohoska Hanna — Rewolucja szkolna we Francji 1762—1772.

12. 30.V.1932 r. R a f a c z J ó z e f — Dzieje i ustrój Podhala nowotarskiego za czasów Rzeczypospolitej Polskiej.

13. 30.V.1932 r. W e g m a j s t r ó w n a L e j a — Stosunki Kazimierza Wielkiego z Luksemburgami od Przymierza Praskiego do Namysłowskiego.

14. 30.V.1932 r. P o d k o w i ń s k a Z o f j a — Skarb bronzowy z Wojciechowic w pow. jędrzejowskim, woj. kieleckim.

15. 30.V.1932 r. R o s e n J a n i n a — Zabytki celtyckie na ziemiach polskich.

16. 30.V.1932 r. N i e d ź w i e d z k i A d a m — Zabytki epoki kamienia w okolicy Borek koło Krzemieńca na Wołyniu.

2-a. SEKCJA NAUK PRAWNICZYCH I EKONOMICZNYCH.

W okresie sprawozdawczym Sekcja odbyła jedno Zebranie naukowe, na którym przedstawiono poniższy referat:

18.I.1932 r. S i e m i e ń s k i J ó z e f — Prawo polityczne najbliższej przyszłości.

3. WYDZIAŁ III.

Wydział III-ci odbył w okresie sprawozdawczym 9 Zebrań naukowych, na których przedstawiono 42 referaty, a mianowicie:

1. 8.X.1931 r. S z p e r l L u d w i k — O działaniu siarkowodoru na chlorki naftoilu.

2. 8.X.1931 r. S z p e r l L u d w i k — O działaniu siarkowodoru na chlorki toluilu.

3. 8.X.1931 r. G a d o m s k i J a n — Perjodyczne zmiany długości okresu zaćmień gwiazdy X Trianguli.

4. 21.XI.1931 r. S z p e r l L u d w i k i W i o r o g ó r s k i W ł a d y s ł a w — O działaniu selenowodoru na chlorek benzoilu.

5. 21.XI.1931 r. S i e r p i ń s k i W a c ł a w — O zagadnieniu relatywizacji twierdzenia W. H. Young'a.

6. 21.XI.1931 r. Leśniewski Stanisław — O definicjach w tak zwanej teorii dedukcji.

7. 21.XI.1931 r. Łaszkiewicz Antoni — Morfologia polskich cerusytów.

8. 21.XI.1931 r. Sergescu Piotr — O kilku własnościach wielomianów.

9. 21.XI.1931 r. Montel Paul — O granicy górnej modułu pierwiastków równania algebraicznego.

10. 12.XII. 1931 r. Szperl Ludwik i Böhm Jarosław — O działaniu selenowodoru na chlorek oftalilu.

11. 12.XII.1931 r. Jezierski Tadeusz W. i Strumpf Witold — O nowym dwuketonie, wytworzonym z p-metyloacetofenonu.

12. 12.XII.1931 r. Kołaczkowska Marja — Skład mineralogiczny predacytu.

13. 12.XII.1931 r. Lachs Hilary i Chwaliński Stefan — Wpływ nieelektrolitów na koagulację przez elektrolity.

14. 12.XII.1931 r. Lachs Hilary i Gestlówna Karolina — Badania nad roztworami węgla koloidalnego.

15. 12.XII.1931 r. Lampe Wiktor i Jordanówna Irena — Synteza cztero-hydrostyrylopentanu.

16. 23.I.1932 r. Mazurkiewicz Stefan — Przyczynę do aksjomatyki rachunku prawdopodobieństwa.

17. 23.I.1932 r. Sierpiński Wacław — O funkcjach, przybierających każdą swą wartość mniej niż $2^{\aleph_0}$ razy.

18. 23.I.1932 r. Leja Franciszek — O spółczynnikach zbieżności szeregów funkcji analitycznych.

19. 13.II.1932 r. Sierpiński Wacław — O rozkładzie płaszczyzny na krzywe.

20. 13.II.1932 r. Tarski Alfred — O własnościach geometrycznych miary Banacha.

21. 13.II.1932 r. Szperl Ludwik i Wiorogórski Władysław — O aldehydzie selenobenzoesowym.

22. 13.II.1932 r. Jezierski Tadeusz W. — Tioindygo z acetofenonu.

23. 13.II.1932 r. Kantorovitch L. i Livenson E. — O dwóch klasach operacji na zbiorach zamkniętych.

24. 12.III.1932 r. Kozłowski Roman, Jaskólski Stanisław i Łaszkiewicz Antoni — Złoża srebrowo-cynowe Oruro w Boliwji.

25. 12.III.1932 r. Thugutt Stanisław Józef — O rozpuszczalności kruszcu cynowego w wodzie przekroplonej.

26. 30.IV.1932 r. Stelman Oskar — O przypadku szczególnym adsorpcji nieodwracalnej.

27. 30.IV.1932 r. Rajfeld Chaim — Odpowiednik krzywej Bragga w zjawisku świecenia ZnS i powietrza pod wpływem promieni α .

28. 30.IV.1932 r. Jędrzejowski Henryk — Ruchliwość atomów promieniotwórczych na powierzchniach ciał stałych.

29. 30.IV.1932 r. Herszfinkiel Henryk — O emisji elektronowej metali pod wpływem twardych promieni γ .

30. 30.IV.1932 r. Niewiedzka Irena — O wydajności odskoku β .

31. 30.IV.1932 r. Żyw Michał — O ładunku atomów odskoku RaD .

32. 30.IV.1932 r. Tołwińska Janina — Badania nad oddzielaniem UX od UI .

33. 30.IV.1932 r. Koźniewski Andrzej — Kilka uwag o pierścieniach zbiorów.

34. 28.V.1932 r. Szperl Ludwik — Kwas β -tionaftoesowy i dwusiarczek β -dwunaftoilu.

35. 28.V.1932 r. Gorczyński Władysław — Przyczynę do poznania wielkości promieniowania rozproszonego w bilansie ogólnym sum ciepła.

36. 28.V.1932 r. Thugutt Stanisław Józef — O nowej konstrukcji aparatu dystylacyjnego do wody.

37. 28.V.1932 r. Thugutt Stanisław Józef — O epinatrolicie jako składniku hydronefelinowym.

38. 28.V.1932 r. Thugutt Stanisław Józef — O filipsycie z dna oceanu Spokojnego.

39. 28.V.1932 r. Wolibner Witold — O zbiorach wartości funkcji analitycznych, wszędzie oznaczonych, o zbio-

rach osobliwości punktkształtnych, przyjmowanych na zbiorach swych osobliwości.

40. 28.V.1932 r. Sierpiński Wacław — O odwracaniu funkcji Baire'a.

41. 30.VI.1932 r. Trzeciakiewicz Leon — Uwaga o przesunięciach zbiorów linjowych.

42. 30.VI.1932 r. Żorawski Kazimierz — Moje dawniejsze lekcje w Uniwersytecie Jagiellońskim, a książka prof. A. Rosenblatta p. t. „Geometria analityczna na płaszczyźnie”. Kraków, 1926.

4. WYDZIAŁ IV.

Wydział IV-ty odbył w okresie sprawozdawczym 7 Zebrań naukowych, na których przedstawiono 31 referatów, a mianowicie:

1. 22.X.1931 r. Loth Edward — O antytezach w filogencji mięśni tułowia.

2. 22.X.1931 r. Mydlarski Jan — Charakterystyka antropologiczna uczestników międzynarodowych zawodów narciarskich w Zakopanem 1929 r.

3. 30.XI.1931 r. Bassalik Kazimierz — O pobieraniu anjonów NO_3 i katjonów NH_4 przez kukurydzę w doświadczeniach krótko- i długo trwałych.

4. 30.XI.1932. Lebenbaum Mejer — O wiązaniu azotu wolnego w zbiornikach wód naturalnych i czynnikach stymulujących.

5. 30.XI.1931 r. Szymańska Stanisława — Budowa aparatu szparkowego u Polytrichaceae.

6. 30.XI.1931 r. Becker Władysław Andrzej — O barwieniu za życia t. zw. przegrody pierwotnej.

7. 10.XII.1931 r. Mész Natan — Przyczynek do sprawy hepato- i linografji.

8. 10.XII.1931 r. Przyłęcki Stanisław i Dobrowolska Zofja — Badania nad wiązaniami między kolloidami.

9. 10.XII.1931 r. Gomólińska Marja — Wpływ soli na stan białek.

10. 10.XII.1931 r. Skarżyńska-Gutowska Marja — Działanie długotrwałego podawania doustnego przedniego płatu przysadki mózgowej na kury nioski.

11. 21.I.1932 r. Białaszewicz Kazimierz — O oznaczaniu objętości fazy rozdrobnionej w komórce.

12. 21.I.1932 r. Niemierko Włodzimierz — Oznaczenie chloru w drobnych ilościach tkanek.

13. 21.I.1932 r. Bogucki Mieczysław — O regulowaniu ciśnienia osmotycznego hemolimfy u równonogów morskich *Mesidotea entomon*.

14. 21.I.1932 r. Kryszczyński Edmund — O chłonięciu składników mineralnych moczu w steku ptaków.

15. 21.I.1932 r. Wiszniewski Jerzy — Wrotki piaszczystych brzegów jeziora Wigierskiego.

16. 21.I.1932 r. Koźmiński Zygmunt — O stosunkach tlenowych w jeziorze Hańcza na Suwalszczyźnie.

17. 10.III.1932 r. Koźmiński Zygmunt — O stanowisku systematycznym „*Cyclops strenuus*” z jezior górskich.

18. 10.III.1932 r. Koźmiński Zygmunt — O sposobie obliczania deficytu tlenowego w jeziorach suwalskich.

19. 10.III.1932 r. Chejfec Markus — Regeneracja i regulacja u *Paramecium caudatum*.

20. 10.III.1932 r. Burbianka Marja — Charakterystyka bakteryj fermentacji mlecznej w mlekach polskich.

21. 10.III.1932 r. Bassalik Kazimierz — O bilansie azotowym w akwarjach.

22. 12.V.1932 r. Giedroyć Wacław — Badania nad ureligazą.

23. 12.V.1932 r. Gomolińska Marja — Wpływ chlorku wapnia na czynności amylazy w obecności białka.

24. 12.V.1932 r. Iwanowicz Włodzimierz — W sprawie zastosowania metody podobieństwa do analizy typów antropologicznych.

25. 12.V.1932 r. Flancówna Pelagja — Stymulacja wiązania azotu przez *Azotobacter chroococcum* Beij. przez „substancje wzrostowe”.

26. 12.V.1932 r. Bassalik Kazimierz — Karoty-
na jako stymulator w procesie wiązania azotu przez *Azotobacter*
chroococcum Beij.

27. 23.VI.1932 r. Juchnowiecki Grzegorz — Mi-
krometr do oznaczania tłuszczów mleka.

28. 23.VI.1932 r. Konopacka Zofja — Albuminy
i globuliny krwi u kury w okresie nieśności i nienieśności.

29. 23.VI.1932 r. Fonberg Hanna — Podstawowa
przemiana materji u wróbla w okresie wiosennym.

30. 23.VI.1932 r. Laskowski Michał — Dalsze
badania nad zawartością i stanem wapnia we krwi kury.

31. 23.VI.1932 r. Kornblum Ewelina — Bada-
nia nad florą i składem chemicznym kefirów warszawskich.

5. WYDZIAŁ V.

Wydział V-ty odbył w okresie sprawozdawczym jedno po-
siedzenie (wspólnie z Akademią Nauk Technicznych), na któ-
rem przedstawiono następujący referat:

12.IV.1932 r. Huber Maksymiljan Tytus — O pra-
cy D-ra inż. Włodzimierza Burzyńskiego p. t. „O rozwinięciu
potencjału sprężystości i zastosowaniach“.

B. Działalność Komisyj.

1. Komisja do badań nad historją literatury i oświaty.

Przewodniczącym Komisji był p. Gabrjel Korbut, Za-
stępca Przewodniczącego — p. Wacław Borowy, Sekretarzem—
p. Leon Płoszewski.

W okresie sprawozdawczym Komisja posiedzeń nie od-
bywała.

2. Komisja Atlasu Historycznego Polski.

Przewodniczącym Komisji był p. Marcełi Handelsman,
Wiceprzewodniczącym — p. Oskar Halecki, Sekretarzem —
p. Stanisław Arnold.

Prace nad wykonaniem mapy woj. płockiego w w. XVIII. trwają w dalszym ciągu w Seminarjum Historji Gosp.-Społecznej i Geografji Historycznej U. W.

Wykończeniem mapy zajął się p. Jerzy Stelmasiak pod kierunkiem p. Stanisława Arnolda.

3. Komisja Bibliograficzna.

Przewodniczącym Komisji był p. Stefan Demby, Wiceprzewodniczącym — p. Gabriel Korbut, Sekretarzem — p. Jan Muszkowski.

Kierownikami prac Komisji był p. Jan Muszkowski; w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie pracowali pp.: Helena Lipska, Stefan Marczyński i Julian Gałek, a w Bibliotece Ord. Krasieńskich w Warszawie — p. Aleksandra Stokowska.

W okresie sprawozdawczym ośrodek pracy mieścił się w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie, gdzie kontynuowano sprawdzanie kartoteki redakcyjnej tytułów z samymi drukami, poprawiając pozycje bibliograficzne, znajdujące się w kartotece, lub wypisując nowe, jeżeli ich brakło w kartotece. W Warszawie kierownik opracowywał w dalszym ciągu odsyłacze oraz sprawdził szereg tytułów wydawnictw firmy „Gebethner i Wolff” na podstawie archiwum wydawniczego tejże firmy. Jedyna obecnie na tym terenie współpracowniczka włączała do kartoteki tytuły, nadsyłane z Krakowa, przygotowała materiał do sprawdzania wydawnictw „Gebethnera i Wolffa”, oraz porównywała kartotekę z katalogiem Biblioteki Ordynacji Krasieńskich, dopisując nowe tytuły i poprawiając dawne.

Kartoteka redakcyjna liczyła w dniu 1.VII.1931 r. 113.907 pozycji bibliograficznych. W roku sprawozdawczym przybyło 3.985 pozycji nowych, nadto zaś sprawdzono 3.993 poz. dawnych. Stan kartoteki w dniu 30.VI. 1932 r. wynosił zatem 117.892 poz.

4. Komisja Historji Nauk i Filozofji.

Przewodniczącym Komisji był p. Samuel Dickstein, Sekretarzem — p. Ignacy Myślicki.

W okresie sprawozdawczym Komisja posiedzeń nie odbywała.

5. Komisja Historyczna.

Przewodniczącym Komisji, a zarazem Kierownikiem wydawnictw i Redaktorem „Roczników” Komisji był p. Józef Siemieński, Zastępcą Przewodniczącego — p. Zygmunt Batowski, Sekretarzem — p. Antoni Rybarski, Zastępcą Sekretarza — p. Stanisław Antoni Groniowski.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 4 posiedzenia, na których przedstawiono 7 referatów, a mianowicie:

1. 24.XI.1931 r. Lewak Adam — Katalogowanie rękopisów bibliotecznych.

2. 24.XI.1931 r. Szachno-Romanowicz Stanisława — Szyfry dyplomatyczne polskie w XVII—XVIII w.

3. 23.II.1932 r. Piekarski Kazimierz — Poszukiwanie materiałów źródłowych w makulaturze intrologatorskiej XV—XVI w.

4. 24.V.1932 r. Halecki Oskar — Nowe wydanie Index Saeculi XV.

5. 24.V.1932 r. Lewak Adam — Źródła polskie do Garibaldięgo.

6. 14.VI.1932 r. Karwasińska Jadwiga — Akta procesu polsko-krzyżackiego r. 1414.

7. 14.VI.1931 r. Siemieński Józef — Stan prac nad Archiwum Koronnem.

W poprzednim roku sprawozdawczym Komisja uchwaliła wydać w swoich „Rocznikach” opracowanie Archiwum Koronnego przez archiwistów Archiwum Głównego. Referat o stanie prac nad Archiwum Koronnem był sprawozdaniem z postępu tego opracowania. W ciągu ubiegłego roku p. J. Siemieński opracował stan i inwentaryzację Archiwum Koronnego w w. XVI. Praca ta zajmie około 10 arkuszy druku. Jednocześnie p. Jadwiga Karwasińska i p. Adam Wolff pracowali w dalszym ciągu nad tablicami poszczególnych działów Archiwum Koronnego.

6. Sekcja Orientalistyczna.

Przewodniczącym Sekcji był ks. Wilhelm Michalski, Sekretarzem — p. Stanisław Franciszek Michalski, Skarbnikiem i Bibliotekarzem — p. Aleksander Chojnacki.

W okresie sprawozdawczym Sekcja posiedzeń nie odbywała, nie ukazało się również żadne wydawnictwo Sekcji.

Wymianę wydawnictw prowadzono z dwiema instytucjami zagranicznymi: Oriental Bhandarkar Research Institute (Poona City) oraz American Oriental Society.

Biblioteka Sekcji powiększyła się w okresie sprawozdawczym o 6 tomów oprawnych i kilkanaście nieoprawnych, tak, że razem posiada oprawnych dzieł 90 tomów, oraz ok. 120 tomów nieoprawnych.

Z biblioteki, przeważnie z czasopism, korzystali członkowie Sekcji, pozatem zaś członkowie i pracownicy Instytutu Nauk Antropologicznych T. N. W.

7. Sekcja Meteorologiczna.

Przewodniczącym Sekcji był p. Stefan Hłasko-Hłasek, a Sekretarzem — p. Romuald Gumiński.

W roku sprawozdawczym Sekcja nie odbywała posiedzeń.

C. Działalność Gabinetów i Zakładów Badawczych.

1. Gabinet Aktynometryczny.

Kierownikiem Gabinetu był p. Władysław Gorczyński, któremu w czynnościach naukowych i administracyjnych pomagał stały współpracownik p. Franciszek Ostrowski.

Gabinet ten, zorganizowany w r. 1913, działał pierwotnie pod nazwą Gabinetu Meteorologicznego T. N. W. i zwłaszcza w okresie wojennym 1914 — 1918 wielce przyczynił się do zachowania ciągłości Sieci Klimatycznej Polskiej. W zmienionych warunkach powojennych zmienił się też charakter działalności Gabinetu. Zadaniem obecnego Gabinetu Aktynometrycznego jest kontynuowanie prac naukowych z dziedziny promieniowa-

nia słonecznego, których doniosłość ogromnie rozszerza się i to nie tylko z punktu widzenia geofizycznego, ale także dla akty-noterapii i wielu innych zastosowań. Pomiaru aktynometryczne, rozpoczęte w Warszawie w r. 1899, w latach ostatnich zostały rozszerzone do badań widma słonecznego przy pomocy spektrografów, specjalnie w tym celu skonstruowanych. Jedną z tych instalacji spektropyrheliometrycznych, używana pierwotnie w Tunizji, Algierji i w oazach Sahary (przez pp.: W. Górczyńskiego i Z. Lemańskiego), a następnie w Montpellier i Nicei (A. Ike-Duninowski i E. Stenz), została w okresie sprawozdawczym przewieziona do Polski dla stopniowego uruchomienia badań widmowych promieniowania słonecznego na terenie naszego kraju.

Wobec prowadzenia przez Kierownika Gabinetu badań promieniowania słonecznego w półroczu zimowym w okolicach usłonecznionych wybrzeża śródziemnomorskiego i w pobliskich górach, pomoc p. Fr. Ostrowskiego zapewnia stałą w ciągu całego roku opiekę nad zbiorami Gabinetu, mieszczącymi się w dalszym ciągu na IV-tem piętrze gmachu T. N. W. przy ul. Śniadeckich. Poza to p. Fr. Ostrowski prowadził w okresie sprawozdawczym pomiary promieniowania rozproszonego przy pomocy solaryometrów i pyrhelimetrów termoelektrycznych. Te obserwacje dyfuzji robione były systematycznie w półroczu letnim 1932 r. w majątkach Remiszewice pow. łódzkiego i Januszewice pod Opoczmem. Rezultaty tych pomiarów są obecnie obliczane dla przedstawienia Wydziałowi III-mu T. N. W. w osobnym komunikacie.

W okresie sprawozdawczym Kierownik Gabinetu ogłosił następujące prace: 1) „Przyczynek do poznania wielkości promieniowania rozproszonego w bilansie ogólnym sum ciepła” — Sprawozdania z pos. T. N. W. Wydział III r. 1932; 2) „O prostym spektrografie i o pomiarach pasm absorbcyjnych w części podczerwonej widma słonecznego, dokonanych w Afryce Północnej w r. 1926/27” — Sprawozdania P. A. U. Wydz. III. r. 1932; 3) „O transmisji atmosferycznej w pasmach absorbcyjnych pary wodnej według pomiarów spektrograficznych widma słonecznego, dokonanych w Tunizji w okresie 1926/27” (komunikat wspólny z p. E. Stenzem) — Sprawozdania P. A. U.

Wydz. III. r. 1932; 4) „Polskie okrętowe pomiary aktynometryczne na oceanach Atlantyckim i Indyjskim” — Przegląd Geograficzny t. XI. Warszawa, 1931; 5) „Maxima de l'intensité du rayonnement solaire observés à Nice et à Thorenc dans les Alpes Maritimes” — Comptes rendus de l'Académie des Sciences. Paris, Novembre 1931; 6) „Comment mesurer l'intensité des rayons violets et ultra-violets” — Annales de l'Institut d'Actinologie. Paris, T. VI/VII, 1932; 7) „Quelques mots concernant le questionnaire de la mesure du rayonnement ultra-violet” — Annales de l'Institut d'Actinologie, Paris, T. VI/VII, 1932; 8) „Sur le calcul de la transparence atmosphérique pour la radiation solaire et son application aux oasis sahariennes” — Annales du Service Botanique Tunisien. T. VII, Tunis, 1931; 9) „Valeurs maxima de l'intensité du rayonnement solaire observées dans les différentes régions du globe terrestre” — Annales du Service Botanique Tunisien. T. VII, Tunis, 1931; 10) „Sur l'emploi des filtres solaires dans l'Actinométrie” — Annales du Service Botanique Tunisien, T. VII, Tunis, 1931; 11) „Radiación solar en Tacubaya, según las medidas pirheliométricas etc.”. Dirección de Estudios Geográficos y Climatológicos. Observatorio Central. Tabucaya D. F. Mexico, 1932; 12) „Radiación solar, total y difusa en Tacubaya, según las medidas solarimétricas y los diagramas solarigráficos” — Dirección de Estudios Geográficos y Climatológicos. Observatorio Central. Tacubaya D. F. Mexico, 1932.

Pozatem Kierownik Gabinetu zgłosił referaty na 64-ty „Congrès des Sociétés Savantes”, odbyty w r. 1931 w Clermont-Ferrand, oraz brał udział w Międzynarodowej Konferencji Komitetu Geodezyjnego Bałtyckiego w Warszawie w czerwcu 1932 r.

2. Gabinet Filologiczny.

Kierownikiem Gabinetu był p. Gabrjel Korbut.

Przygotowany do druku tom I dzieł Kazimierza Brodzińskiego, zawierający pisma jego estetyczno-krytyczne, nie mógł być ogłoszony drukiem z powodu braku funduszków. Z tego też powodu przerwana została praca nad dalszemi tomami wydaw-

nictwa „Biblioteka pisarzy polskich z końca XVIII-go i początku XIX-go wieku“.

Z biblioteki Gabinetu korzystało przeciętnie 5 — 10 pracowników dziennie.

3. Gabinet Matematyczny.

Kierownikiem Gabinetu był p. Samuel Dickstein, Bibliotekarką — p. Stanisława Nikodymowa.

Sprawozdania ze swej działalności za okres sprawozdawczy Gabinet nie nadesłał.

4. Gabinet Nauk Historycznych.

Kierownikiem Gabinetu był p. Marcei Handelsman, starszym asystentem — p. Aleksy Bachulski, młodszą asystentką — p. Halina Bachulska, która funkcje swe pełniła honorowo. Pozatem w charakterze stałych pracowników biblijografii historii polskiej nowożytnej, pod kierunkiem p. H. Bachulskiej, pracowali pp.: Wanda Konarska i Ryszard Przelaskowski.

Jesień 1931 r. upłynęła pod znakiem zapowiedzianej przeprowadzki Gabinetu z gmachu przy ul. Śniadeckich do nowego lokalu w Pałacu Staszica i stopniowych do tego przygotowań. W drugiej połowie lutego 1932 r. rozpoczęto przeprowadzkę Gabinetu do lokalu nowego, obszerniejszego, a przede wszystkim zaopatrzonego w jasny i duży magazyn biblioteczny. W nowym magazynie do półek, przeniesionych z ul. Śniadeckich, dodano 160 metrów bieżących nowych półek, zapelniając je wyłącznie czasopismami polskimi i obcemi.

Co do prac biblijograficznych, to rok ubiegły przyniósł niewielki dorobek z powodu trudności finansowych. Układ alfabetyczny t. zw. I-go egzemplarza drugiej serji kartek został prawie ukończony (około 15.000 kartek), pozatem sprawdzono szereg wątpliwych pozycji i skopjowano około 3.000 kartek.

Biblioteka Gabinetu Nauk Historycznych powiększyła się przez dołączenie do niej w charakterze depozytu części biblioteki seminarjum historycznego U. W. Depozyt ten obejmuje wydawnictwo „Economic and Social History od the World War“

w 12 serjach (austriacko-węgierska, amerykańska, angielska, belgijska, francuska, holenderska, japońska, niemiecka, rosyjska, rumuńska, turecka i włoska), liczące razem 133 vol. Zasadniczy księgozbiór Gabinetu powiększył się o 21 numerów dzieł skatalogowanych, a prócz tego o kilkadziesiąt voluminów wydawnictw ciągłych i czasopism, które zostały skatalogowane pod pozycjami już istniejącymi.

Gabinet Nauk Historycznych pośredniczył, jak i w latach poprzednich, w sprowadzaniu książek z innych bibliotek warszawskich i zamiejscowych. Był nadto udostępniony starszym uczestnikom seminarjów historycznych i doktorantom historii U. W.

5. Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego.

Przewodniczącym Instytutu był p. Kazimierz Białasiewicz, Sekretarzem — p. Mieczysław Bogucki, Skarbnikiem — p. Jan Dembowski.

W skład Instytutu wchodziły: a) Zakład Biologii Ogólnej, b) Zakład Biometryki, c) Zakład Fizjologii, d) Zakład Morfologii Doświadczalnej, e) Stacja Hydrobiologiczna na Wigrach, f) Stacja Morska na Helu, g) Biblioteka.

a) Zakład Biologii Ogólnej.

Kierownikiem Zakładu był p. Romuald Minkiewicz, starszą asystentką — p. Stanisława Dembowska, młodszym asystentem — p. Zygmunt Czerniewski, współpracownikami — pp.: Marjan Przesmycki i Stanisław Sumiński.

W okresie sprawozdawczym wykonano w Zakładzie następujące prace: 1) R. Minkiewicz — Nids et proies des Sphéigiens de Pologne (première série). *Bullet. Entomologique de la Pologne* t. X. 1931; 2) R. Minkiewicz—Déterminisme photoptique complexe de la fonction mélanocinétique chez les grenouilles adultes. *C. R. Soc. de Biol.* Février 1932; 3) R. Minkiewicz — Une formidable mélanopoièse chez les grenouilles adultes provoquée par des facteurs optiques. *Ibidem*; 4) R. Minkiewicz — Rhythme chromatobolique nyctéméral chez les grenouilles dans sa causalité extrinsèque et intrinsèque. *Ibidem*; 5) R. Minkie-

wicz — Tańce samców *Fannia canicularis* (analiza etologiczna); 6) R. Minkiewicz i H. Teleżyński — Wpływ promieniowania barwnego o różnej długości fali na zdolność kiełkowania nasion fotodynamicznych i fotostatycznych (łącznie z analizą wartości różnych metod chromatycznych).

b) Zakład Biometryki.

Kierownikiem Zakładu był p. Jerzy Sława-Neyman, laborantkami — pp.: Karolina Iwaszkiewiczówna i Marja Stępkowska, współpracownikami — pp.: Bogusław Buczyński, Marja Iwaszkiewicz, Stanisław Kołodziejczyk, Wiktorja Lewicka, Janina Szopińska i Janina Szymanowska.

W okresie sprawozdawczym wykonano w Zakładzie następujące prace: 1) K. Iwaszkiewiczówna — Uogólnienie metody korelacji cząstkowej na przypadek, gdy eliminowana zmieniana jest niemierzalna. Kwartalnik Statystyczny t. IX; 2) Opłacalność obszaru, nakładu gospodarczego i kapitału inwestowanego w krowach w drobnych gospodarstwach wiejskich. Ibidem; 3) J. Mydlarski — Charakterystyka antropologiczna uczestników międzynarodowych zawodów narciarskich w Zakopanem. Przegląd Sportowo-Lekarski t. III; 4) J. Neyman — O korelacji pomiędzy ilorazami o wspólnym mianowniku. Kwartalnik Statystyczny, t. VIII; 5) J. Neyman — Statystyczne podstawy badań dziedziczności. Zagadnienia Rasy, 1930; 6) J. Neyman — Prawo małych liczb i jego zastosowanie. Wiadomości aktuarjalne t. I; 7) J. Neyman and E. S. Pearson — On the problem of K samples. Bullet. Acad. Pol. 1931; 8) J. Neyman and E. S. Pearson — Further notes on the X^2 distribution. Biometrika, vol. XXII; 9) W. Pytkowski — Wpływ obszaru, nakładu i kapitału krów na dochód surowy w drobnych gospodarstwach wiejskich. Nakł. Biblioteki Puławskiej, Warszawa 1932; 10) K. Iwaszkiewiczówna — O t. zw. krzywych ufności; 11) K. Iwaszkiewiczówna i M. Górski — Porównanie działania różnych nawozów potasowych; 12) J. Neyman — O metodach opracowywania doświadczeń wielokrotnych; 13) T. Matuszewski i J. Supełska — Analiza układu kolonii drobnoustrojów na płytkach Petriego z punktu widzenia prawa Poissona; 14) J. Neyman

and E. S. Pearson — On the so called most effective methods of testing hypotheses.

c) Zakład Fizjologii.

Kierownikiem Zakładu był p. Kazimierz Białaszewicz, starszymi asystentami — pp.: Mieczysław Bogucki i Stanisław Kuczkowski, młodszym asystentem — p. Włodzimierz Niemierko, współpracownikami — pp.: Felicja Bachner, Natan Balsam, Frimet Białogłowska, Chaja Goldmanówna, Ksawera Hołystówna, Edmund Kryszczyński, Halina Malinowska, Alta Perlberg, Anna Rozenberg, Genowefa Szwejkowska, Chaja Tutserówna i Mirosław Zieliński.

W okresie sprawozdawczym wykonano w Zakładzie następujące prace: 1) K. Białaszewicz — Sur la régulation de la composition minérale de l'hémolymph chez le Crabe; 2) K. Białaszewicz — O produkcji ciepła w rozwoju pozarodkowym owadów; 3) K. Białaszewicz — Technika i metodyka badań nad energetyką pracy organizmu ludzkiego; 4) H. Malinowska — Studja nad przemianą u *Helix pomatia* podczas zimy; 5) A. Rozenberg — Przemiana żelaza w rozwoju kurczenia; 6) F. Bachner — Przemiana węglowodanowa w rozwoju kurczenia; 7) K. Hołystówna — Skład mineralny rosnących oocytów kury; 8) St. Kuczkowski — Badania nad przemianą mineralną w rozwoju kurczenia; 9) N. Balsam — Przemiana gazowa i cieplna w okresach linienia i metamorfozy motyli.

d) Zakład Morfologii Doświadczalnej.

Kierownikiem Zakładu był p. Jan Dembowski, laborantką — p. Wanda Milicerówna, współpracownikiem — p. Markus Chejfec.

W okresie sprawozdawczym wykonano w Zakładzie następujące prace: 1) J. Dembowski — O prawidłowości w ruchach pionowych *Paramecium*; 2) J. Dembowski — Studja biometryczne nad domkiem larwy *Molanna*; 3) J. Dembowski — Reparacja uszkodzonych domków *Molanna*.

e) **Stacja Hydrobiologiczna na Wigrach.**

Kierownikiem Stacji był p. Alfred Lityński, starszym asystentem — p. Zygmunt Koźmiński, młodszymi asystentami — pp.: Jerzy Wiszniewski i Marjan Gieysztor, laborantem — p. Włodzimierz Wasylenko, współpracownikami — pp.: Mieczysław Bogucki i Ambroży Moszyński.

W okresie sprawozdawczym wykonano na Stacji następujące prace: 1) Z. Koźmiński — O stosunkach tlenowych w jeziorze Hańcza na Suwalszczyźnie. *Archiwum Hydrobiol. i Ryb.* t. 6, 1931; 2) J. Wiszniewski — Wrotki piaszczystych brzegów jeziora Wigry, tamże; 3) Z. Koźmiński — O stanowisku systematycznym „*Cyclops strenuus*” z jezior górskich, tamże; 4) Z. Koźmiński i J. Wiszniewski — Quelques données sur la microstratification thermique des lacs sous la glace, Referat na Międzynar. Kongres Limnolog. w Amsterdamie w 1932 r.; 5) Z. Koźmiński — Über die ökologische Verteilung einiger limnetischer Cyclopiden in der Wigryseen, Referat na Międzynar. Kongres Limnolog. w Amsterdamie w 1932 r.; 6) J. Wiszniewski — Remarques sur les conditions de la vie du psammon lacustre, Referat na Międzynar. Kongres Limnolog. w Amsterdamie w 1932 roku.

f) **Stacja Morska na Helu.**

Zorganizowanie tej nowo powołanej do życia placówki badawczej powierzone zostało Instytutowi im. Nenckiego przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu. Wymienione Ministerstwa całkowicie pokrywają koszty utrzymania Stacji. W charakterze władzy nadzorczej został powołany przez wyżej wymienione Ministerstwa Komitet Organizacyjny Stacji Morskiej pod przewodnictwem p. Michała Siedleckiego, delegata Rządu do Międzynarodowej Rady Badań Morza.

g) **Biblioteka Instytutu.**

Bibliotekarką była p. Marja Pochapińska.

Księgozbiór, składający się z Biblioteki Centralnej, z Biblioteki Stacji Hydrobiologicznej na Wigrach i z Biblioteki Zakładu Biometryki, liczył razem 2.695 książek, 3.955 czasopism i 8.085 odbitek.

Liczba osób, korzystających w okresie sprawozdawczym z Biblioteki Instytutu, wynosiła około 80, a liczba wypożyczonych tomów — około 600.

Ilość wydawnictw, otrzymywanych na wymianę, wzrosła do 208, w tem 177 zagranicznych i 31 krajowych.

Przy współudziale redakcyjnym członków Instytutu wydano w okresie sprawozdawczym: „Archiwum Hydrobiologii i Rybactwa“ t. V (zeszyt 3—4) i t. VI, nadto rozpoczęto druk tomu VII wyd.: „Acta Biologiae Experimentalis“.

6. Instytut Nauk Antropologicznych.

Przewodniczącym Instytutu był p. Kazimierz Stołyhwo, Zastępcą Przewodniczącego — p. Stanisław Poniatowski, Sekretarzem — p. Czesław Pietkiewicz.

W skład Instytutu wchodziły: a) Zakład Antropologii i Muzeum Antropologiczne, b) Zakład Etnologii, c) Biblioteka, d) Sekcja posiedzeń naukowych.

a) Zakład Antropologii i Muzeum Antropologiczne.

Kierownikiem Zakładu i Muzeum był p. Kazimierz Stołyhwo, starszą asystentką — p. Eugenja Stołyhwowa, młodszym asystentem nieetatowym — p. Włodzimierz Iwanowicz, stałym współpracownikiem naukowym — p. Henryk Szpidbaum, laborantami nieetatowymi — pp.: Tadeusz Modrzewski i Jadwiga Pałowska.

Cały personel Zakładu zajęty był przez szereg miesięcy pracą, związaną z przenoszeniem się Instytutu Nauk Antropologicznych do nowego lokalu w Pałacu Staszica, a przede wszystkim pakowaniem zbiorów muzealnych. Wpłynęło to hamująco na intensywność prac badawczych, ale jednak były one prowadzone nadal.

W okresie sprawozdawczym Kierownik Zakładu ogłosił drukiem prace następujące: 1) „Zagadnienie rasy nordycznej w nauce i polityce“. Wyd. Instytutu Bałtyckiego, 1932, Toruń; 2) „Körpergröße, ihre Vererbung und Abhängigkeit von dem neuem Milieu bei polnischen Emigranten in Parana“. Verhandl. der Gesellsch. für Physische Anthropologie, 1932, Stuttgart;

3) „Le problème de l'hérédité de la taille“. *Antropologie*, 1932, Praha. Nadto p. K. Stołyhwo prowadził w ciągu miesiąca badania antropologiczne w Wielkiej Wsi na Pomorzu przy pomocy pracowników I. N. A. oraz słuchaczy swoich z Wydz. Lek. U. W.

P. Eugenja Stołyhwowa ogłosiła drukiem pracę swą p. t.: „Ueber den sogenannten Praeslavischen Typus“ — *Verhandl. der Gesellsch. für Physische Anthropologie*, 1932, Stuttgart; nadto dzięki subwencji, udzielonej przez Ogólnopolski Związek Kas Chorych w Polsce, opracowywała materiały antropologiczne, zgromadzone przez Kasę Chorych w Białej Krakowskiej. Gromadziła też materiał w przychodni Komitetu do walki z rakiem oraz w szpitalach warszawskich do pracy p. t.: „Rak a typ konstytucyjny i rasowy“. P. Stołyhwowa prowadziła nadto biurowość i rachunkowość Instytutu Nauk Antropologicznych. P. Włodzimierz Iwanowicz wykończył pracę nad rozwojem fizycznym i zróżnicowaniem antropologicznym 16-letniego rocznika młodzieży rzemieślniczej w Warszawie, prowadził dalej badania nad morfologią kości ramieniowej, oraz zajmował się specjalnie stosunkami rasowymi ludności Ukrainy. P. Henryk Szpidbaum ogłosił drukiem następujące prace: 1) „Struktura antropologiczna Polski“. *Czasopismo Lekarskie*, 1931, Warszawa; 2) „Analyse anthropologique des Juifs Spagnols“. *Session Portugal — Międzynarod. Inst. Antrop.* — Paris, 1931; 3) „Struktura rasowa żydów polskich“. *Miesięcznik Żydowski*, 1932, Warszawa; nadto gromadził materiał do pracy „Konstytucja i rasa u chorych na cukrzycę“, oraz z p. E. Stołyhwową zbierał materiał do badań nad rakowatymi. P. Jadwiga Pałowska: a) pracowała nad rozwojem fizycznym i zróżnicowaniem rasowym młodzieży rzemieślniczej męskiej w Radomiu na podstawie materiałów zebranych przez Kasy Chorych, b) brała udział w badaniach antropologicznych na Pomorzu. P. Tadeusz Modrzewski pracował nad rozwojem fizycznym i zróżnicowaniem rasowym młodzieży rzemieślniczej męskiej w Wilnie na podstawie materiałów zebranych przez Kasy Chorych.

b) Zakład Etnologii.

Kierownikiem Zakładu był p. Stanisław Poniatowski, stałym współpracownikiem naukowym — p. Czesław Pietkiewicz.

W okresie sprawozdawczym p. Stanisław Poniąowski wykonał następujące prace: 1) „Ueber den Ursprung des Triumphbogens“. Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, Bd. LXI, 1931. Praca ta w r. 1930 wydana była po polsku; 2) „Geneza pochówku żarowego“. Prace III-go Kongresu Geografów i Etnografów Słowiańskich, wydane w Beogradzie w 1931 roku. Ponadto p. Poniąowski kontynuował swe badania nad zwyczajami pogrzebowymi i ich redukcjami, oraz przy wydatnej pomocy p. Czesława Pietkiewicza prowadził druk „Przysłów białoruskich“ ś. p. Michała Federowskiego.

Współpracownik naukowy Zakładu p. Czesław Pietkiewicz dzięki stałemu zasiłkowi, otrzymywanemu od Ministerstwa W. R. i O. P., pracował przy wydawaniu „Przysłów białoruskich“ ś. p. M. Federowskiego, porządkował w dalszym ciągu spuściznę rękopiśmienną po tym badaczu oraz opracowywał własne materiały z Polesia. Poza tem p. Pietkiewicz ogłosił drukiem pracę „Wielkianoc na Białorusi“, Ziemia, 1932.

Oprócz wyżej wymienionych z pomocy Zakładu Etnologii korzystali w okresie sprawozdawczym: p. J. Chełmińska, która prowadziła badania etnograficzne na Wołyniu i w Łowickiem, p. S. Benetowa, która opracowywała rolę konopi w wierzeniach i zwyczajach ludowych, p. J. Manugiewicz, który prowadził badania etnograficzne w Kieleckiem, wreszcie p. B. Żyranik, który prowadził badania terenowe etnograficzne w Małopolsce oraz opracowywał mity księżycowe.

c) Biblioteka Instytutu.

Kierownikiem Biblioteki był p. Stanisław Poniąowski, nie posiadając w okresie sprawozdawczym żadnej stałej siły pomocniczej.

W związku z przeprowadzką I. N. A. zbiory zostały spakowane w skrzynie w końcu lata 1931 r. i dopiero po przewiezieniu ich do Pałacu Staszica w styczniu 1932 r. przystąpiono do ustawiania i częściowo przestawiania zbiorów w szafach. Praca ta została dokonana tylko dzięki wyteżonej, bezinteresownej i długotrwałej pomocy, z jaką pospieszyli liczni pracownicy naukowcy Instytutu oraz czytelnicy Biblioteki, a w szczególności pp.: Be-

netowa, Chełmińska, Żółtowska, Niekaszyszde, Czapliński i Żbikowski.

W okresie sprawozdawczym Biblioteka otrzymała paręset tomów książek i czasopism naukowych drogą darów i wymiany, ale skatalogowanie tych nabytków zostało odłożone do czasu uporządkowania zbiorów w nowym lokalu, wobec czego inwentarz wykazywał w dniu 30.VI.1932 r., podobnie jak przed rokiem, 6.214 numerów dzieł skatalogowanych.

d) Sekcja posiedzeń naukowych Instytutu,

Działalność Sekcji w okresie sprawozdawczym była znacznie mniej ożywiona, niż w latach poprzednich, a to głównie z powodu zmiany lokalu Instytutu. Odbyło się jedynie 5 posiedzeń, na których przedstawiono 5 referatów, a mianowicie:

1. 17.XII.1931 r. Stojanowski Karol — Niektóre zagadnienia historii rasowej.

2. 2.III.1932 r. Iwanowicz Włodzimierz — W sprawie zastosowania metody podobieństwa do analizy typów antropologicznych.

3. 20.IV.1932 r. Stołyhwo Kazimierz — O ruchu nordycznym w świetle antropologii.

4. 4.V.1932 r. Szpidbaum Henryk — Badania porównawcze nad strukturą rasową i konstytucją żydów współczesnych. Część I. Struktura rasowa żydów polskich. Część II. Konstytucja żydów polskich.

5. 1.VI.1932. Stelmachowska Bożenna — Wyniki ankiety dotyczącej zwyczajów dorocznych na Pomorzu, opracowanej przez B. Stelmachowską, a rozesłanej przez Instytut Bałtycki w Toruniu.

7. Muzeum Archeologiczne im. Erazma Majewskiego.

Dyrektorem Muzeum był p. Włodzimierz Antoniewicz, asystentką-wolontariuszką — p. Janina Rosen, preparatorem zabytków — p. Kazimierz Kuc.

W roku sprawozdawczym Muzeum było pod znakiem porządkowania lokalu, malowania drzwi, okien i kaloryferów, oraz doprowadzania zbiorów naukowych do należytego ładu. Praca

szła zarówno w kierunku dalszej konserwacji zabytków, jakoteż w kierunku układania w szafach i gablotach zabytków oraz sporządzania napisów, objaśniających zbiory, w czym wydatnie pomagali studenci U. W., biorący udział w ćwiczeniach muzealnych, i p. J. Rosen. Dzięki uprzejmemu przysyłaniu przez Dra Karola Majewskiego trzech robotników do pracy w Muzeum w ciągu 30 dni roboczych, można było ukończyć oczyszczanie podłóg i malowanie grzejników.

Z powodu braku funduszków nie wydano w okresie sprawozdawczym ani jednego tomu organu Muzeum — „Światowita“, choć są już zupełnie gotowe do druku trzy tomy: XIV—XVI za lata 1930—1932.

Dzięki wymianie wydawnictw, prowadzonej z 15 instytucjami polskimi i 147 zagranicznymi, Biblioteka Muzeum wzrosła w okresie sprawozdawczym o 93 wydawnictwa, 84 broszury i 49 książek. Nadto Biblioteka otrzymała od Prof. E. Bulandy cenny dar w postaci dzieła Prof. K. Hadaczka — „La colonie industrielle de Koszyłowce“. Z Biblioteki, którą zajmuje się bezinteresownie p. Jadwiga Antoniewiczowa, korzystali uczeni i studenci U. W.

Dyrektor Muzeum wykonał w okresie sprawozdawczym następujące prace: 1) Der Fund von Boroczycze. „Numizmatikai Közlönyi“, 1931; 2) Ochrona zabytków archeologicznych. „Wiadomości Ludoznawcze“, 1932; 3) Kongres Archeologów Bałtyckich w Rydze. „Wydawnictwo Instytutu Badawczego Europy Wschodniej“, Wilno, 1932; 4) Związek Muzeów w Polsce. „Ziemia“, 1932, Nr. 4—5; 5) Polskie Muzeum Morskie. „Ziemia“, 1932, Nr. 6; 6) Muzea Regionalne w Związku Muzeów w Polsce. „Ziemia“, 1932, Nr. 7; 7) Archeologia Podhala. Dzieło zbiorowe „Tatry i Podhale“. Nadto Dyrektor Muzeum brał udział w Międzynarodowym Kongresie Nauk Przed- i Protohistorycznych w Londynie w r. 1932 w charakterze delegata Rządu, Uniwersytetu Warszawskiego i Tow. Nauk. Warsz. i wygłosił tam referat p. t.: „Les premiers vestiges de l'homme en Pologne du Nord-Est et en Lithuanie“.

8. Pracownia Fizyczna.

Kierownikiem Pracowni był p. Czesław Białobrzeski, pracę doświadczalną prowadzili pp.: Stanisław Mrozowski i Stanisław Rafałowski.

P. St. Mrozowski ogłosił drukiem w okresie sprawozdawczym następujące prace: 1) Ueber die Hyperfeinstruktur der Quecksilberresonanzlinie 2537 A. II. „Bull. Int. de l'Acad. Pol.” str. 489, 1931; 2) Ueber die Hyperfeinstruktur der Banden des Quecksilberhydrids. „Zs. f. Phys.” 72, 776, 1931; 3) O nadsubtelnej budowie pasm wodoru rtęci. „Acta Physica Polonica” I, 123, 1932. Nadto w Oddz. Warsz. Polskiego Tow. Fiz. wygłosił odczyt p. t.: „Badania optyczne nad strukturą jądra atomowego”.

P. St. Rafałowski ogłosił drukiem następujące prace: 1) On the Raman Bands of Water. „Bull. Int. de Acad. Pol.” październik, 1931; 2) O subtelnej budowie prążków widmowych rozproszonych w cieczech. „Acta Physica Polonica” I, 117, 1932.

Kierownik Pracowni brał udział w Międzynarodowym Kongresie Unji Fizycznej w Brukseli w charakterze delegata P. A. U., gdzie wygłosił odczyt p. t.: „Divers aspects du mécanisme du rayonnement des étoiles”.

Pracownia funkcjonowała dzięki zasiłkom, otrzymywanym od Ministerstwa W. R. i O. P.; biblioteka i przyrządy Pracowni stanowiły depozyt tegoż Ministerstwa. Z chwilą zorganizowania Zakładu Fizyki Teoretycznej przy Uniwersytecie Warszawskim cały depozyt Ministerstwa przekazany został temu Zakładowi, a zgodnie z uchwałą Zarządu T. N. W. z dnia 16.XI.1931 r. wypożyczony został i cały inwentarz (t. j. przeważnie meble) Pracowni Fizycznej T. N. W. Słowem, z chwilą zabrania powyższych przedmiotów, co miało miejsce w ostatnich dniach grudnia 1931 r., Pracownia Fizyczna T. N. W. przestała istnieć.

9. Pracownia Mineralogiczna.

Kierownikiem Pracowni był p. Stanisław Józef Thugutt, współpracowniczkami — pp.: Eugenja Chlipalska i Marja Kocłaczowska.

W okresie sprawozdawczym były wykonane i ogłoszone drukiem w VIII-ym tomie „Archiwum Mineralogicznego”

i w „Sprawozdaniach z posiedzeń T. N. W.” następujące prace: p. Stanisław Józef Thugutt — 1) „O rozpuszczalności kruszcu cynowego w wodzie przekroplonej”; 2) „O filipsycie z dna Oceanu Spokojnego”; 3) „O epinatrolicie jako składniku hydronefelinowym”; 4) „O nowej konstrukcji aparatu destylacyjnego do wody”; p. Marja Kończakowska — „Skład mineralogiczny preclacytu”.

Pod redakcją p. St. J. Thugutta wydany został nakładem T. N. W. i z zasiłku Ministerstwa W. R. i O. P. tom VII-my, z zasiłku zaś Ministerstwa Spraw Zagranicznych — tom VIII-my „Archiwum Mineralogicznego”. W tomie VII-ym do tekstu polskiego dołączono streszczenia w języku francuskim, w tomie VIII-ym, w celu specjalnego zainteresowania świata naukowego zagranicznego pracami polskimi, dano tekst francuski, a streszczenia polskie.

Przeważnie drogą wymiany za powyższe „Archiwum” Pracownia otrzymała 49 wydawnictw periodycznych zagranicznych, 56 krajowych oraz 165 dzieł i odbitek. Biblioteka Pracowni posiada skatalogowanych 2.232 dzieła w 2.318 tomach, w czym 631 tomów czasopism. Z biblioteki korzystało stale 10 osób.

10. Pracownia Neurobiologiczna.

Kierownikiem Pracowni był p. Edward Flatau, asystentem — p. Teofil Simchowicz, laborantką — p. Eugenja Achard, współpracownikami — pp.: Eufemjusz Herman, Bronisław Karbowski, Jerzy Melzak, Natan Mész, Jakób Pinczewski, Zygmunt Szymanowski i Natalja Zandowa. Od chwili śmierci Kierownika Pracowni Dra Edwarda Flatau (7.VI.1932 r.) obowiązki Kierownika pełni p. Teofil Simchowicz.

W okresie sprawozdawczym wykonane zostały następujące prace: T. Simchowicz — 1) „O zapaleniu mózgowia u dzieci”, 2) „Przypadek rozsianego zapalenia mózgu i rdzenia z niezwykle ciężkimi zmianami w rdzeniu”; E. Herman — 1) „Dalsze badania nad wągrowatością układu nerwowego ośrodkowego”, 2) „Badania anatomo-patologiczne nad skombinowanym cierpieniem układu nerwowego ośrodkowego (guza ze stwardnieniem rozsianym); E. Herman i J. Pinczewski — 3) „Badania anatomo-pato-

logiczne nad rozszaniem zapaleniem mózgu i rdzenia"; Br. Karbowski — 1) „Badania nad utajonemi sprawami ropnemi ucha środkowego u białych myszy“, 2) „Studja anatomo-patologiczne nad utajonemi sprawami ropnemi w narządzie słuchu u osesków“; Br. Karbowski i J. Pinczewski — 3) „Przypadek sekcyjny torbieli III komory z zaburzeniami w gospodarce wodnej“; J. Mackiewicz — 1) „Glioblastomatosis diffusa multilocularis“, 2) „O wpływie promieni Röntgena na guzy mózgu“ (z punktu widzenia histologicznego). Odczyt wygłoszony na Ogólnym Zjeździe Polskich Radjologów w Warszawie w maju 1932 r., 3) „Glioblastomatoza mostu i rdzenia przedłużonego“ (pokaz w Warszawskim Towarzystwie Neurobiologicznem w marcu 1932 r.); N. Zandowa — 1) „Badania doświadczalne nad barjerą wewnętrzną mózgu“, 2) „Badania histologiczne nad oliwkami opuszkowemi słońca“; N. Zandowa i N. Mesz — 3) „Badania doświadczalne nad zachowaniem się thorium po wprowadzeniu do układu nerwowego“.

Stan biblioteki Pracowni i muzeum anatomiczno-patologicznego pozostaje bez zmiany.

11. Pracownia Radjologiczna

(fundacja im. ś. p. Dra Mirosława Kernbauma).

Honorową Kierowniczką Pracowni była p. Marja Skłodowska-Curie, Kierownikiem — p. Ludwik Wertenstein, współpracownikami — pp.: Michał Birenbaum, Henryk Herszfinkiel, Henryk Jędrzejowski, Irena Niewiedzka, Józef Rotblat, Oskar Stelman, Janina Tołwińska i Michał Żyw.

W okresie sprawozdawczym wykonane zostały następujące prace: p. L. Wertenstein — 1) „Considération sur les transformations radioactives“. Comptes rendus de l'Académie des Sciences“, juin 1932; 2) „O prężności pary radonu“. Prace VI-go Zjazdu Fizyków; 3) „Passage des particules électrisées à travers la matière“. Congrès International d'Electricité, Paris, 1932; H. Jędrzejowski — „Exemple de la mobilité des atomes radioactifs sur la surface des solides“. Comptes rendus de l'Académie des Sciences, juin 1932; p. I. Niewiedzka — „O wydajności odskoku β “. Acta Physica Polonica, tom I, str. 249; p. H. Herszfin-

kiel — „O emisji elektronowej metali pod wpływem twardych promieni gamma“. Acta Physica Polonica, tom I, str. 237; p. H. Herszfinkiel i M. Birenbaum — 7) „O zanikaniu ugrupowań promieniotwórczych wskutek adsorbcji“. Prace VI Zjazdu Fizyków; p. M. Żyw — 8) „Ładunek atomów odskoku radu D“. Acta Physica Polonica, tom I, str. 259; p. J. Rotblat — 9) „Przyczynek do znajomości gazów bardzo rozrzedzonych“. Prace VI Zjazdu Fizyków.

Nadto Kierownik Pracowni brał udział w uroczystościach stulecia Faradaya w Londynie we wrześniu 1931 r., jako delegat Polskiego Towarzystwa Fizycznego i w akademii ku czci Faradaya w Warszawie w listopadzie 1931 r., jako członek Komitetu Organizacyjnego.

Pracownia otrzymała w roku sprawozdawczym subwencję w wysokości 3.000 zł. od Zakładów „Solvay“ w Polsce, 400 zł. od Tow. Fabr. Portland-Cementu „Wysoka“, oraz 200 zł. od Magistratu m. Łodzi, co umożliwiło zakupienie przyrządów, niezbędnych do badań naukowych.

12. Pracownia Chemji Koloidów.

Kierownikiem Pracowni był p. Hilary Lachs, współpracownikami — pp.: Stefan Chwaliński, Karolina Gestłówna i Zofja Parnasówna.

W okresie sprawozdawczym wykonane były w Pracowni następujące prace: 1) p. H. Lachs i p. St. Chwaliński — „Einfluss der Nichtelektrolyte auf die Koagulationswerte von Elektrolyten“. Z. f. physikalische Chemie 1932 r., to samo w Rocznikach Chemji 1932 r.; 2) p. H. Lachs i p. K. Gestłówna — „Ueber die Katalyse von kolloiden Kohlösungen“. Kolloid-Zeitschrift 1932 r.; 3) p. H. Lachs i p. K. Gestłówna — „Badania nad węglem koloidalnym. I — otrzymywanie. II — katalifeza“. Roczniki Chemji 1932 r.; 4) p. H. Lachs i p. Z. Parnasówna — „Ueber Adsorption von Farbstoffen an Diamant, Kohle und Kunstseide“. Z. f. physikalische Chemie 1932 r., to samo w Rocznikach Chemji 1932 r.

W związku z wielkimi trudnościami finansowemi Towarzystwa w kwietniu 1932 r. Pracownia została zlikwidowana, a jej

inwentarz przekazano w charakterze depozytu Zakładowi Chemji Fizycznej Wolnej Wszechnicy Polskiej.

13. Obserwatorjum Astronomiczne im. J. Jędrzejewicza.

Obserwatorjum, pozostające nadal pod naukowym kierownictwem Obserwatorjum Astronomicznego Uniwersytetu Warszawskiego, w okresie sprawozdawczym nie było czynne.

Reorganizacja Obserwatorjum może nastąpić jedynie w razie przeniesienia go na inne, dogodniejsze miejsce, co jednak z powodu braku funduszków nie mogło być uskutecznione.

Biblioteka Obserwatorjum liczyła 1.278 numerów dzieł skatalogowanych.

14. Biblioteka Centralna.

Kierownikiem Biblioteki był p. Marceł Handelsman, Bibliotekarką — p. Henryka Szellerowa.

Księgozbiór Biblioteki Centralnej liczył w dniu 30.VI.1932 r. 13.570 numerów dzieł skatalogowanych, powiększył się zatem w okresie sprawozdawczym o 309 numerów, a nadto o szereg woluminów czasopism oraz wydawnictw seryjnych, które poprzednio miały już swoje pozycje inwentarzowe.

W drugiej połowie lutego 1932 r. rozpoczęto przeprowadzkę Biblioteki do nowego lokalu w Pałacu Staszica, a w marcu dokonano również przeprowadzki magazynu wydawnictw Towarzystwa.
